
Arkivsak-dok. 22/00796-19
Saksbehandler Rune Horvli

Saksgang	Møtedato	
Utvalg for plan og forvaltning	16.02.2023	PS-13/23

Saksframlegg

Innspill revidering av forvaltningsplan for rovvilt i rovviltregion 6 Midt - Norge

Kommunedirektørens innstilling:

Beitenæringen i Rauma er viktig for bosetting og næringsliv i bygdene. Næringen produserer mat basert på utmarksbeite og næringen er en forutsetning for bevaring av kulturlandskap og biologisk mangfold i hele Rauma. To større reduksjon av forvaltningsområde jerv i Møre og Romsdal har ført til en fortetting av jervebestanden i gjenværende forvaltningsområde. Som følge av dette er beitebrukerne i indre deler av Rauma kommune påført alt for store tap av sau/lam til jerv. Rauma kommune skal ivareta naturmangfold og samfunn på best mulig måte og må derfor ha en langt videre fokus enn kun å sikre leveområder for rovvilt. Rauma kommune mener dagens situasjon for beitenæringen i kommunen må endres til det bedre. Rauma kommune har etter prioritet satt opp følgende innspill til ny forvaltningsplan for rovvilt i Region 6 Midt-Norge:

1. Endre forvaltningsområde jerv i Rauma til beiteprioritert område.
2. Redusere forvaltningsmålet for jerv i Møre og Romsdal fra 3 til 2 årlige ynglinger.
3. Foreta en større utvidelse av forvaltningsområde jerv slik at problemene med tap av sau/lam kan fordeles på flere beitebrukere.

Uavhengig av de prioriterte endringene må ny forvaltningsplan ikke ha et delmålet om at fylkets forvaltningsmål jerv skal oppnås innenfor forvaltningsområdet. Det målet oppnås uansett over tid via forvaltning av jervebestanden.

Bakgrunn

Forskrift om Forvaltning av rovvilt (gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn) ble innført i 2005. Norge ble delt inn i 8 forvaltningsområder med nasjonale mål for antall ynglinger av rovvilt innenfor regionenes grenser. Hver region har en Rovviltnemd som er et offentlig viltorgan opprettet i medhold av villlovens § 4. Rovviltregion 6 dekker Trøndelag og Møre og Romsdal. Nemda for region 6 skal ha ett medlem fra fylkestinget i Møre og Romsdal, tre fra fylkestinget i Trøndelag og to fra sametinget. Rovviltnemdene utarbeider forvaltningsplaner for sine regioner.

Første forvaltningsplan for region 6 ble vedtatt i 2006 og nå skal planen revideres for femte gang. Rovviltnemda har sendt ut oppstartsmelding (se vedlegg) og inviterer kommuner, lag og foreninger m.m om innspill innen 1. mars 2023. Planforslaget tenkes lagt ut på høring i mai med høringsfrist 1. september 2023. Ny forvaltningsplan for Region 6 skal godkjennes av Klima og Miljødirektoratet.

Problemstillinger

Målet med rovviltforvaltningen er å sikre rovviltartenes overlevelse gjennom oppfylling av Stortingets bestandsmål og samtidig sikre næringsdrift og aktiv bruk av utmarksbeite gjennom målrettet virkemidler, herunder redusere tap av husdyr forvoldt av fredet rovdyr. Rovviltnemda skal føre en tydelig og forutsigbar soneforvaltning der rovvilt har større beskyttelse i forvaltningsområde og i beiteprioriterte områder har hensynet til beitenæringa høyest prioritet. I Møre og Romsdal er det forvaltningsområde gaupe på Nordmøre og for jerv i indre deler av kommunene Sunndal, Molde, Rauma og Fjord. Når forvaltningsmålene er nådd åpnes det opp for felling av freda rovdyr for å holde bestandene på bestandsmålene.

I Rauma er det fast bestand av gaupe og yngling er dokumentert, observasjoner over hele kommunen men flest på nordsiden. Ferske kadaver av sau/lam tatt av gaupe er vanskelig å finne og dermed vanskelig å få dokumentert. Beitenæringen mener tap av sau til gaupe stedvis er et problem og det er økende. I Rauma er det ordinær jakt på gaupe og ingen kvotebegrensning på felte dyr.

I Rauma er en stor bestand av jerv et stort problem for deler av beitenæringen. Forvaltningsområde jerv i Rauma går fra indre del av Grøvdalen i rett linje til Trollstigvegen og følger den sørover til kommunegrensa. I Rauma har det vært fast bestand av jerv siden tidlig på 90-tallet og bestanden har siden den gang vært økende og gjort stor skade spesielt i beiteområdene til Verma beitelag og Ulvådalen sausankerlag. Dokumenterte tap i disse beiteområdene har over mange år vært blant de høyeste i landet selv etter at målrettede tapsforebyggende tiltak er satt inn.

Faktagrunnlag

Rovviltnemda for region 6 har fordelt regionens tildelte nasjonale årlige ynglemål slik: bjørn (3 ynglinger) til tidligere Nord Trøndelag og for jerv 7 ynglinger i Trøndelag og 3 i Møre og Romsdal. Innefor hele region 6 er målet 12 ynglinger av gaupe. Regionen har ikke fått ansvar for ynglende ulv.

I Rauma er det 5 beite- sankelag der Nordre Rauma og Isfjorden er de to største. Vestre Rauma beitelag dekker Måndalen, Innfjorden og en storfeproducent i nedre del av Romsdalen. Verma beitelag har store tap i Vermedalen, Brøstdalen og Sandgrovbotn. Ulvådalen sausankerlag har fra oppstarten i 1978 gått fra 1 ½ % til 16% totaltap i 2022. Rauma har vært fylkets største sauekommune med glimrende beiteområder.

I fylkene er det opprettet forvaltningsområder for rovvilt og beiteprioriterte områder, Rauma har forvaltningsområde jerv – ikke for gaupe. I gjeldende plan er det et mål at ynglingene helst skal være innefor forvaltningsområdene, men alle ynglinger i regionen teller med når en skal vurdere om bestandsmålene er oppnådd.

I forbindelse med revisjon av forvaltningsplanen har Klima og Miljødepartementet bedt rovviltnemda om å arbeide for større overlapp av forvaltningsområder for rovdyr, «bedre arrondering av forvaltningsområdene for jerv i Sør-Norge og helst uten at dette medfører at en større del av bestandsmålet oppnås i områder med samisk tamreindrift». Trollheimen er forvaltningsområde for gaupe og område for samisk tamreindrift.

Når Rovviltnemda i 2006 ga Møre og Romsdal ansvaret for 3 årlige ynglinger av jerv, var forvaltningsområdet langt større enn i dag. I årene etter 2006 har hele Trollheimen og området Øvre Sunndal blitt gjort om til beiteprioritert område uten at forvaltningsmålet på 3 årlige ynglinger innenfor forvaltningsområdet er tilsvarende redusert. Reduksjon av forvaltningsområde jerv i Møre og Romsdal er gjennomført uten at det er blitt foretatt noen faglige vurderinger for hvilke konsekvenser det vil ha for beitenæringen i resterende forvaltningsområde. I Trøndelag ble Forollhogna gjort om fra forvaltningsområde jerv til beiteprioritert område, men først etter en faglig konsekvensrapport utarbeidet av NINA. Den konkluderte med at beitenæringen i gjenværende forvaltningsområde vil få større tap til jerv når jervebestanden fortettes i et mindre forvaltningsområde.

Vurdering

Beitenæringen og landbruksadministrasjonen i kommunen har advart Rovviltnemda om følgene for Rauma når Trollheimen og Øvre Sunndal ble gjort om til beiteprioritert område uten at fylkets forvaltningsmålet for jerv samtidig ble redusert. Forvaltningsmålet gjelder for hele fylket, men de senere år har organisasjoner, rovviltforvaltning og politikere stadig oftere og feilaktig påpekt at bestandsmålet ikke er oppfylt før de pålagte 3 årlige ynglingene av jerv er innenfor forvaltningsområdet. Våre advarsler viser seg å stemme, tapene av sau til jerv er alt for store i indre deler av Rauma. Det har som følge at besetninger legges ned, de reduseres, det investeres ikke i nye sauefjøs, brukerne blir stadig eldre, seterområder, seterdaler og innmarksbeiter blir mindre beitet og innmarksarealer for produksjon av vinterfor blir i stadig mindre grad høstet. Dette truer bosetting og arbeidsplasser i bygdene og fører til tap av kulturlandskap og biologisk mangfold som turistkommunen Rauma satser på gjennom sertifiseringen «bærekraftige reisemål» og «besøksstrategien for Rauma kommune». Reduksjon av beitedyr i seterdaler vil også være negativt for flere av formålene som ligger til grunn for opprettelse av nasjonalparker og landskapsvernområder i kommunen.

Beitenæringen i Rauma har motvillig og likevel uten kraftige protester, akseptert storsamfunnets vedtak om å gjeninnføre store rovdyr i kommunen. Men beitenæringen har hele tiden påpekt at årlig skadepresset ikke må bli for stort. Næring får erstatning for dokumenterte og sannsynliggjorte tap av beitedyr og den får økonomisk støtte til forbyggende tiltak, men tiltakene fungerer ikke tilfredsstillende og tapene blir for store og meningen med husdyrhold for matproduksjon blir borte.

Rovviltnemda for Region 6 ber om innspill til ny forvaltningsplan og i oppstarts brevet signaliserer nemda at «forvaltningsområdene for jerv og gaupe i all hovedsak følger dagens avgrensninger, men justering av grenser kan skje som følge av innspill og høringsuttalelser». Nemda må ta ansvar for de nasjonale bestandsmålene den har fått, men nemda kan endre bestandsmål mellom fylkene innad i regionen. Dette er ikke nevnt som en mulighet i oppstarts brevet og under innspillsmøte med nemda 1. februar 2023 ble det opplyst at flytting av bestandsmål mellom fylker var lite aktuelt.

Dagens situasjon med tap av sau til rovdyr er for beitenæringen i indre deler av Rauma ikke til å leve med over år. Skal næringen bestå så må tapene reduseres. Det kan skje om:

- Forvaltningsområde jerv i Rauma gjøres om til beiteprioritert område.
- En eller flere ynglinger overføres fra Møre og Romsdal til Trøndelag.
- Forvaltningsområde jerv i Møre og Romsdal økes kraftig i areal slik som i Region 3 Oppland. Der er bestandsmålet 4 årlige ynglinger og forvaltningsområdet omlag 2 ½ gang så stort som i Møre og Romsdal. I Oppland er tap på grunn av det antall jerv som gir 4 årlige ynglingert virkelig tilstede, men tapene er fordelt og rullerer på flere beitelag/ beitebruker. Det gir mulighet for å opprettholde beitenæringen og mindre konflikter.

Beitebrukere i beiteprioriterte områder i Rauma og i andre kommuner er sterkt i mot å utvide forvaltningsområde jerv. I beiteprioriterte områder blir det gitt større fellingskvoter, det skal være enklere å få tillatelse til skadefelling og enklere å få hjelp fra direktorat og Statens Naturopsyn til ekstraordinære uttak.

Forvaltningsplanens delmålet om at fylkets bestandsmål jerv ønskes oppnådd innenfor forvaltningsområdet, blir av enkelte tolket slik at ynglingene skal være innenfor forvaltningsområdet. Delmålet bør fjernes fra plandokumentet for å forhindre feiltolkninger.

Konklusjon

Beitenæringen i Rauma er viktig for bosetting og næringsliv i bygdene. Næringen produserer mat basert på utmarksbeite og næringen er en forutsetning for bevaring av kulturlandskap og biologisk mangfold i hele Rauma. To større reduksjon av forvaltningsområde jerv i Møre og Romsdal har ført til en fortetting av jervebestanden i gjenværende forvaltningsområde. Som følge av dette er beitebrukerne i indre deler av Rauma kommune påført alt for store tap av sau/lam til jerv. Rauma kommune skal ivareta naturmangfold og samfunn på best mulig måte og må derfor ha en langt videre fokus enn kun å sikre leveområder for rovvilt. Rauma kommune mener dagens situasjon for beitenæringen i kommunen må endres til det bedre. Rauma kommune har etter prioritet satt opp følgende innspill til ny forvaltningsplan for rovvilt i Region 6 Midt-Norge:

1. Endre forvaltningsområde jerv i Rauma til beiteprioritert område.
2. Redusere forvaltningsmålet for jerv i Møre og Romsdal fra 3 til 2 årlige ynglinger.
3. Foreta en større utvidelse av forvaltningsområde jerv slik at problemene med tap av sau/lam kan fordeles på flere beitebrukere.

Uavhengig av de prioriterte endringene må ny forvaltningsplan ikke ha et delmålet om at fylkets forvaltningsmål jerv skal oppnås innenfor forvaltningsområdet. Det målet oppnås uansett over tid via forvaltning av jervebestanden.

Vedlegg

Melding om oppstart - revidering av forvaltningsplan for rovvilt i rovviltsregion 6 Midt-Norge